

CRIMINALITEIT EN RECHTSSTAAT

Vraagstellingen op het schriftelijk examen maatschappijwetenschappen

aangiftebereidheid
2010

waarom hoger bij diefstal delicten (i.v.m. verzekering) dan bij geweldsdelicten (angst voor dader?)

aanhouden
2012

is een opsporingshandeling en opsporingshandelingen mogen in het algemeen alleen worden verricht als het objectieve, redelijke vermoeden bestaat dat een strafbaar feit is gepleegd

**aanpak criminaliteit
en standpunten van
politieke partijen**
2009-2010

politiek rechts	VVD	-meer gericht op repressie (uitleg!)
politiek links	GL	-meer aandacht voor preventie (uitleg!)
opvattingen	CDA	-inschakelen van maatschappelijk middenveld [integraal veiligheidsbeleid] -gespreide verantwoordelijkheid → dus niet alleen overheid

**betrouwbaarheid
politie cijfers**
2008

- politie cijfers → aantallen processen-verbaal: tamelijk betrouwbaar
- welke “bedenkingen” zijn mogelijk?
- niet iedereen doet aangifte
  - niet alle strafbare feiten komen ter kennis van de politie
  - “vervuiling” van de statistieken door gerichte opsporingsacties

m.b.t. overvallen

- grote betrouwbaarheid van politie cijfers t.a.v. overvallen met als mogelijke verklaringen:
  - aangiftebereidheid bij overvallen groot
  - het is een duidelijk zichtbare vorm van criminaliteit (meer dan fraude)

**betrouwbaarheid
slachtofferenquêtes**
2008

het gaat om gestandaardiseerde, landelijke en representatieve steekproef waarin aan burgers wordt gevraagd of ze het afgelopen jaar slachtoffer van een misdrijf zijn geworden

- tamelijk betrouwbaar (anoniem, dus weinig schroom om eerlijk te antwoorden)
- welke “bedenkingen” zijn mogelijk?
- maar de enquête betreft een beperkt aantal mogelijkheden dat wordt voorgelegd

**betrouwbaarheid
daderenquêtes**
2008

het gaat om gestandaardiseerde, landelijke en representatieve steekproef waarin aan burgers wordt gevraagd of ze zich het afgelopen jaar schuldig hebben gemaakt aan een of meer misdrijven

- antwoorden komen waarschijnlijk niet overeen met de werkelijkheid
- welke “bedenkingen” zijn mogelijk?
  - zware delicten zullen niet zo gauw worden opgebiecht

bevoegdheden van
beveiligingsbedrijven
2009

alleen wat gewone burgers ook mogen doen!

bevoegdheden
van de politie
2009

- geweldsmonopolie: alleen politie mag wapens dragen en eventueel gebruiken
- vrijheid beperkende maatregelen toepassen [arresteren en vastzetten]

bijzondere
opsporingsmethoden
2011

- de stelselmatige observatie
- het stelselmatig inwinnen van informatie
- het opnemen van vertrouwelijke communicatie met technische hulpmiddelen
- het onderzoek van telecommunicatie
- pseudokoop of pseudo-dienstverlening

bindingstheorie
2009-2011

centrale vraagstelling van het onderzoek: waarom plegen mensen geen criminaliteit?
antwoord: angst voor verlies van bindingen [familie, vrienden, werk]

criminaliteit
als politiiek probleem
2012

- handhaven van de openbare orde en het verschaffen van veiligheid zijn basisfuncties van de staat
- het staat op de politieke agenda / politieke partijen bemoeien zich er mee
- het wordt gezien als een bedreiging van de rechtsorde

criminaliteit en buurten
2011

veel vormen van criminaliteit spelen zich af in achterstandswijken

- grote etnische heterogeniteit
- grote verhuismobiliteit
- gebrek aan sociale cohesie en sociale controle

criminaliteit en
materiële gevolgen
2011

- doorberekenen van schade
- stijgende verzekeringspremies
- bestrijding van criminaliteit kost veel geld → belastingbetaler

criminaliteit en
immateriële gevolgen
2011

- gevoel van onveiligheid (neemt toe)
- morele verontwaardiging bij burgers
- versterkte negatieve beeldvorming t.o.v. bepaalde groepen in samenleving
- verlies van vertrouwen in rechtsorde
- verlies van vertrouwen in medemens en in overheidsinstanties

criminaliteitsbestrijding is kerntaak overheid
2009

- rechtsbescherming → veiligheid van de burgers waarborgen
- rechtshandhaving → toezien op naleving van wetten en [dus] → opsporen en (laten) bestraffen van wetsovertreders

criminaliteitsbestrijding tweespoorbeleid
2009

- handhaving van de rechtsorde door:
- preventie (uitleg!) Let op onderscheid: speciale preventie en generale preventie
  - repressie (uitleg!)
  - “generale preventie door repressie”.

criminaliteitsbestrijding
- taak wetgevende macht
- taak uitvoerende macht
- taak rechtsprekende macht

- = wat moeten regering en parlement doen om de rechtsorde te (laten) handhaven?
- = wat moet de regering (opsporings)ambtenaren laten doen om rechtsorde te handhaven?
- = wat moeten onafhankelijke rechters doen om rechtsorde en rechtsbescherming te garanderen?

daadstrafrecht / daadrecht
2012-2013

Er wordt voornamelijk gekeken naar het gepleegde delict.
Het delict rechtvaardigt het opleggen van een straf en er is geen tot zeer weinig aandacht is voor de persoon van de dader.

daderrecht
2013

Er wordt rekening gehouden met de persoon en de omstandigheden van de verdachte bij de beslissing om een verdachte wel of niet te vervolgen
Psychiatrische patiënten worden minder vaak vervolgd dan andere geweldplegers.

‘dark numbers’

de “onzichtbare” omvang van de criminaliteit [omdat slechtoffers geen aangifte doen]

debat nature-nurture
2010

Wat is hoeverre van beslissende invloed op het gedrag van mensen?

nature

biologische / erfelijke factoren

nurture

sociale /milieu factoren

het dilemma van rechtsstaat
2013

houdt in dat de twee doelen van de rechtsstaat [rechtshandhaving en rechtsbescherming] niet tegelijkertijd gerealiseerd kunnen worden
meer aandacht voor het doel van rechtshandhaving gaat vaak ten koste van het doel van rechtsbescherming

theorievorming over criminaliteit

zorg dat je de theorieën over het ontstaan van criminaliteit kent!

etiketteringstheorie
2011

ook wel labeling- of stigmatiseringstheorie genoemd

Oorzaken van crimineel gedrag moeten gezocht worden in reacties van de maatschappij en in overheidsbeleid.

bijv. bij terrorismebestrijding:

Hier zouden de leden van de groep waarop het terrorismebeleid zich zou richten (in casu moslims) het stempel van potentiële terroristen opgedrukt krijgen en door gevoelde achterstelling zich in overeenstemming met de verwachting gaan gedragen (selffulfilling prophecy).

**immateriële gevolgen
van criminaliteit**
2009-2011-2013

- gevoelens van onveiligheid
- ontstaan van angst
- ontstaan van morele verontwaardiging
- aantasting rechtsgevoel
- verminderd vertrouwen in de rechtsorde
- ontstaan van psychische schade
- versterkte negatieve beeldvorming t.o.v. bepaalde groepen in de samenleving

**immateriële gevolgen
van terrorisme**
2011

- inperking privacy door veiligheidsmaatregelen
- morele verontwaardiging
- aantasting rechtsgevoel
- het ontstaan van negatieve beeldvorming over bepaalde groepen mensen
- het verlies aan vertrouwen in mensen en/of de samenleving als geheel
- hinder of ongemak op bepaalde plekken (bijv. op vliegvelden)

**integraal
veiligheidsbeleid**
2011-2013

doel	maatschappij meer te betrekken bij preventie van criminaliteit
middel	meer samenwerking tussen overheid, bedrijven, winkeliers, maatschappelijke organisaties, burgers

**jeugdcriminaliteit en
straffen**
2010

doel	vooral gericht op heropvoeding / resocialisatie /
middel	betrokkenheid van de reclassering

jonge overvallers
2010

kenmerken	voortijdige schoolverlaters	
	veelal werkloos	
	geen hechte gezinssituatie	weinig toezicht
		weinig structuur
		ontbreken van vaderfiguur

**kerngedachte van
de rechtsstaat**
2008-2011

- bescherming van de burger tegen (mogelijke) willekeur van de overheid
- het verschaffen van veiligheid voor de burgers
- handhaven van de openbare orde

klassenjustitie

daarvan is sprake als gelijke zaken op verschillende wijze worden behandeld
(door politie, OvJ en rechter) vanwege persoonsgerichte selectie, zoals

- zwakke maatschappelijke positie [voorbeelden]
- sociaaleconomische kentekenen [voorbeelden]
- (sociale) afkomst [voorbeelden]

dit alles bijv. bij controle door politie, strafeis van OvJ, vonnis van rechter en het heeft vaak te maken met vooroordelen en stereotypering

bijv. waarom wordt er bij geweldsdelicten in strafeis en vonnis veel vaker benadrukt dat de rechtsorde is geschokt en waarom wordt dat meestal niet specifiek genoemd als het gaat om de strafbare feiten van “witte boorden criminelen”, zoals fraudeurs.

leeftijdscategorieën

2010

- daders vooral jonge mannen
- slachtoffers vooral vrouwen → seksuele misdrijven /
Vooral mannen → geweldsmisdrijven

legaliteitsbeginsel

2008-2010

Er is alleen vervolging mogelijk als het gedrag / de handeling volgens de wet strafbaar is en de sancties staan in de wet
[bescherming van burgers tegenover willekeurig overheidsoptreden]

links en rechts over oorzaken van criminaliteit

2012 2013

linkse politici denken bij de oorzaken van criminaliteit vaker aan maatschappelijke omstandigheden benadrukken vooral een preventief beleid d.w.z. beleid van de overheid moet vooral gericht zijn op de oorzaken en omstandigheden die criminaliteit bevorderen daarmee wordt geprobeerd criminaliteit te voorkomen zodat strafrechtelijk optreden niet nodig zal zijn

rechtse politici denken vaker aan persoonlijke keuzes en een verkeerd normbesef voorbeeld van een rechtse aanpak / repressieve aanpak

- Hooligans een gedragsverandering proberen af te dwingen door ze dicht op de huid te zitten. De politie volgt de hooligan in en rondom het stadion, maar vooral ook in de eigen omgeving. De wijkpolitie schrijft voor iedere overtreding wordt een bekeuring uitgeschreven. Dit wordt ook wel een VIP-aanpak genoemd, waarbij VIP staat voor Very Irritating Police.

maatschapp. ontwikkelingen die kunnen leiden tot toename van (veelvoorkomende) criminaliteit
2009

- verlies aan traditionele gezagsverhoudingen (ontkerkelijking, minder sociale controle)
- verminderd normbesef (iets stelen of vernielen wordt niet meer als "erg" gezien)
- toegenomen welvaart: er zijn meer goederen die "het stelen waard zijn"
- opvoedingsproblemen en daardoor jongeren vatbaar voor crimineel gedrag
- meer vrije tijd → < risico van verveling → < risico van vandalisme
- toename van werkloosheid, armoede en "uitsluiting" van bepaalde groepen
- belemmeringen om maatschappelijk "hoger op" te kunnen komen

materiële gevolgen van criminaliteit
2009

- politie kost belastinggeld
- inhuren van part. beveiligingsbedrijven kost geld voor bedrijven en burgers
- financiële schade door vernieling van of "verlies" aan goederen
- hogere verzekeringspremies

meting van de omvang van criminaliteit
2008

- Probleem: wat is eigenlijk criminaliteit en hoe stel je de omvang daarvan vast
verschil tussen "harde cijfers" [zijn de feiten objectief?] en "zachte gevoelens" [beleving is subjectief]
- politiecijfers (= politiestatistieken) (= aantallen processen-verbaal)
  - steekproef onder bevolking slachtofferenquêtes (CBS)
  - steekproef onder bevolking daderenquêtes (CBS)

misdrijf
2008

- wordt maatschappelijk beschouwd als "ernstige inbreuk op rechtsorde"
- behandeling door:
  - * politierechter die maximaal één jaar gevangenisstraf kan opleggen
  - * meervoudige strafkamer als het om zwaardere zaken gaat

Officier van Justitie
2008

- [zie ook: taken van het OM]**
treedt op bij:
- * het opsporingsonderzoek van de politie [geeft leiding aan dat opsporingsonderzoek]
  - * strafzaken [in de rechtbank] en
- I probeert aan te tonen dat de verdachte de dader is en strafbaar is [= requisitoir]
  - II vraagt ("eist") namens de Nederlandse samenleving aan de rechter om oordeel / straf

opportuiniteitsbeginsel
2009

- gaat over het antwoord op de vraag of vervolging van een strafbaar feit wel of niet in het algemeen belang?)
- afzien van vervolging als vervolging waarschijnlijk niet zal leiden tot een veroordeling
  - afzien van vervolging als het om een strafbaar feit gaat, dat in de samenleving niet als bezwaarlijk geldt
  - afzien van vervolging omdat ernstiger zaken prioriteit hebben

overtreding
2008

- wordt beschouwd als “niet zo of minder ernstig”
- wordt behandeld door de kantonrechter van de rechtbank
- als sanctie kan geen gevangenisstraf worden opgelegd

overvallen (gewapend)
20011

meeste overvallen donderdag vrijdag zaterdag / eind van de middag, avond
(rekening houden met kans op grote buit)

“Pluk-ze” maatregel
2011

de “pluk-ze” maatregel is GEEN STRAF, het is een strafrechtelijke sanctie met meerdere functies:

- vergelding
- speciale preventie
- generale preventie
- handhaving van de rechtsorde

bij wie moet bewijslast liggen? → verdachte moet aantonen dat bezit op legale wijze is verkregen!

preventieve aanpak
2011

overheid en maatschappelijke instanties proberen te voorkomen dat criminaliteit wordt gepleegd
(alarmsystemen, camera's)

rationele keuzetheorie
2010-2011

het plegen van misdrijven hangt af van de inschatting van een bepaalde situatie

Uitgangspunt: mensen die een wet willen overtreden maken een verstandelijke inschatting van baten en kosten
[bijv. illegaal kopiëren]

**rechtsbescherming en
rechtshandhaving**
2011-2012

* aan de ene kant

dient de staat de veiligheid van burgers te handhaven

* aan de andere kant

dient de burger door wettelijke regels beschermd te worden tegen machtsmisbruik / tegen willekeurig optreden door de overheid

* aan de ene kant

opsporings- en inlichtingendiensten moeten voldoende middelen hebben om in een vroeg stadium mogelijke misdadigers / terroristen op het spoor te komen en aanslagen te voorkomen. Het stelselmatig afluisteren en volgen van (nog niet verdachte) personen zijn daarvoor efficiënte middelen

*aan de andere kant

politie- en inlichtingendiensten dringen hiermee ingrijpend door in de persoonlijke levenssfeer van de burger

vb. preventief fouilleren

vb. illegaal kopiëren

rechtshandhaving gaat hier ten koste van rechtsbescherming
privacy en auteursrecht

rechtsregels
2012

- opgesteld en gehandhaafd door de overheid
- gelden voor iedereen
- gaan voor andere regels en normen

rechtvaardigheidstheorieën

gaan over het verband tussen misdaad en soort straf

absolute theorie =	↔	relatieve theorie =
bij de strafoplegging telt alleen het delict		bij de strafoplegging gaat het om de effectiviteit van de straf, d.w.z. hoe kan het risico op herhaling zo klein mogelijk worden gemaakt
geen rekening houden met motieven, omstandigheden, effect, gevolg		wel rekening houden met omstandigheden en persoonlijkheid van de dader
centraal staat: vergelding		centraal staat: preventie

repressieve aanpak 2011

overheid treedt op als de criminaliteit al heeft plaatsgevonden
(bijv. inzet politiehelikopter, sms-alerts, burgernet, buurtonderzoek)

rol burgemeester 2012

verantwoordelijk voor handhaving openbare orde in de gemeente
rol bij preventieve fouillering (d.w.z. zonder verdacht te worden van een strafbaar feit)

rol van de media 2009-2011

sensationele berichtgeving / vergroot dat de gevoelens van onveiligheid
“**media-frame**” van criminaliteit / terrorisme
framing is een overtuigingstechniek, waarbij doelbewust wordt gekozen voor woorden en beelden die juist aspecten naar voren halen, die de “makers” het meest wenselijk vinden en waarvoor de beoogde ontvangers het vatbaarst zijn, omdat het al dan niet aansluit bij hun referentiekader

marktgerichtheid leidt tot aanbod dat aansluit op interesses / behoeftes van publiek
De media zijn erop uit om het marktaandeel te vergroten / de concurrentiepositie te verstevigen
Kranten en commerciële omroepen willen hun winstgevendheid versterken
berichtgeving over terrorisme en criminaliteit blijkt lezers of kijkers te trekken
Een onderwerp als terrorisme voldoet aan nieuwscriteria als:
*sensatie / drama / emotie / gevolgen voor een grote groep en trekt lezers of kijkers

slachtoffers en strafproces 2011

- spreekrecht bij rechtszitting
- als benadeelde partij voegen in strafzaak, in verband met het eisen van schadevergoeding

slachtoffers van criminaliteit

2011

hulpverlenende instanties:

- politie
- bureau slachtofferhulp
- blijf-van-mijn-lijf
- juridisch loket (eerder Bureau voor Rechtshulp genoemd)
- meldpunt discriminatie

straffen

2008-2010-2011

2012-2013

- bij een overtreding vooral algemene (= generale) preventie

generale preventie

d.m.v. een voorbeeld worden anderen afgeschrikt

Een steviger aanpak beoogt potentiële criminelen te weerhouden van pogingen tot nieuwe overvallen (tegenover de risico's van het plegen van een overval staan immers ook geen voordelen).

- bij een misdrijf meer nadruk op:

vergelding

is opzettelijke, gerechtvaardigde leedtoebrenging

De aanscherping van de 'pluk ze'-maatregel beoogt de criminelen op hun gevoeligste plek te treffen: de illegaal verkregen luxe producten waar overvallers waarde aan hechten, worden hun weer ontnomen.

speciale preventie

is gericht op het voorkomen van recidive

Overvallers zullen er met de verscherpte aanpak nu misschien van afzien om nogmaals een overval te plegen (omdat ze – naast het risico zwaarder gestraft te worden dan voorheen – zien dat de overval ze geen enkele winst opleveren zal).

resocialisatie

heropvoeding bijv. leerstraf / taakstraf

handhaving

van de rechtsorde

beveiliging van maatschappij en burgers

signaal aan burgers dat de overheid inbreuken op de rechtsorde in geen enkel opzicht tolereert / dat de bescherming van de veiligheid van de burgers in goede handen is en aan de staat kan worden toevertrouwd

voorkomen van eigenrichting

genoegdoening aan het slachtoffer

m.b.t. straffen: ken de ideeën achter

klassieke school

↔

moderne richting

absolute theorie

↔

relatieve theorie

strafbaarheid van gedrag
2011

hangt af van:

- het gedrag moet in strijd zijn met het recht
dat is niet het geval als er sprake is van een rechtvaardigheidsgrond bijv. noodweer / overmacht
(dan volgt ontslag van rechtsvervolging)
- het feit moet aan de schuld van de dader te wijten zijn
dat is niet het geval als er een beroep gedaan kan doen op schulduitsluitingsgronden, bijv. noodweer / noodweereces /
ontoerekeningsvatbaarheid
(dan volgt ontslag van rechtsvervolging)

taken van beveiligingsbedrijven het gaat om commerciële activiteiten die betaald worden door personen of bedrijven m.b.t.:

- 2009
- toezicht houden (ook in de openbare ruimte) mag iedere burger doen!
  - hulpverlening mag iedere burger doen!
  - bescherming van goederen mag iedere burger doen!
  - bescherming van de veiligheid mag iedere burger doen!
  - iemand "ophouden" en laten wachten tot de ingeroepen politie er is mag iedere burger doen!
[maar er staat niet in de wet dat je daar naar moet luisteren en doen wat je gevraagd wordt]

taken van het
Openbaar Ministerie /OvJ
2008-2011

= afdeling van het Ministerie van Justitie en het Openbaar Ministerie houdt zich bezig met:

- het opsporen van overtredingen en misdrijven
- toezien op het rechtmatig handelen van de politie
- leiding geven aan het opsporingsonderzoek (waarheidsvinding!)
- bewijsmateriaal verzamelen (ook als dat onschuld aantoon van verdachte)
- beslissen over seponeren / transactie voorstel doen / vervolgen van verdachten
- opgelegde vonnissen van rechters laten uitvoeren en toezicht daarop houden

taken van de politie

2009

- opsporen van strafbare feiten (!)
- handhaven van de openbare orde (!) [bescherming veiligheid burgers en preventie]
- hulpverlening [bijv. doorverwijzing naar instanties]
- toezicht in het publieke domein [bijv. adequaat reageren op camerabeelden]
- signalering en doorverwijzing [beleidsmakers op problemen wijzen]

TBS

2013

Het gaat daarbij om

- a. resocialisatie / heropvoeding / gedragsverandering [van de dader]
van psychiatrische patiënten die gedwongen zijn opgenomen en therapie ondergaan [= speciale preventie]
- b. beveiligen van de samenleving'
daarvan is sprake vanwege het feit dat "pleger" gedwongen wordt opgenomen en dus vastzit

uitbreiding van de opsporingsbevoegdheden

- motivering:
- groei zware en georganiseerde criminaliteit
  - meer risico van internationaal terrorisme
- voorbeelden kunnen noemen

verzamelen van persoonlijke gegevens door de overheid om zicht te kunnen krijgen op het toekomstig risico van "afglijden" naar criminaliteit
2009

- in hoeverre staat dat op gespannen voet met de uitgangspunten van de rechtsstaat:
- wordt de privacy van individuele burger wel / niet aangetast?
  - komt de rechtsbescherming van de individuele burger wel / niet in gevaar?

waarom afzien van vervolging
2010

- opportunitiebeginsel → belang van vervolging staat niet in verhouding tot negatieve gevolgen van veroordeling
- capaciteitsproblemen kunnen aanleiding geven voor andere prioriteiten
- verdachte gaat akkoord met transactievoorstel
- "first offenders" veronderstelling bij OvJ dat flinke waarschuwing zal helpen

wilstheorieën of verdragstheorieën

wel of geen vrije wil bij het individu / dader?

klassieke school	↔	moderne richting
=		=
keuze om een misdaad te plegen is een zuiver rationele, vrije keuze		externe omstandigheden kunnen tot misdaad "noodzaken"
algemene preventie door: - grote pakkans - grote strafbans - hoge strafmaat		daarom is naast straf ook resocialisatie en behandeling nodig om tot genezing of beheersbaarheid te komen

MEDIA

Vraagstellingen op het schriftelijk examen maatschappijwetenschappen

belang van de commerciële zenders

2009

gericht op het maken van winst door het uitzenden van populaire amusementsprogramma's met als gevolg het behalen van hoge kijkcijfers en daardoor hoge reclametarieven

beïnvloeding door de media?

2010

Is beperkt door de selectieve perceptie en het referentiekader van lezer, luisteraar en kijker

beïnvloedingstheorieën

2001-2012

welke worden onderscheiden en wat is de (vermeende) invloed van die afzonderlijke theorieën

agendasettingtheorie [in relatie tot reclame]

Opvatting dat de onderwerpen die door de media gebracht worden de publieke agenda [= dagelijks onderwerp van gesprek] bepalen, d.w.z. waarover mensen met elkaar praten [dus niet hoe mensen denken!]

cultivatietheorie

Opvatting dat televisie-uitzendingen invloed hebben op de werkelijkheid over bepaalde opvattingen "jonge" of "zware" kijkers vermengen tv-reality met de "echte" werkelijkheid

framingtheorie

Opvatting dat vooral de manier waarop een onderwerp gepresenteerd wordt erg belangrijk is voor beeldvorming

Framebuilding   journalisten worden zelf ook beïnvloed door hun eigen referentiekader, informatiebron, pressie van buitenaf en politieke woordvoerders

Framesetting   mediaframes beïnvloeden het denken van mensen

injectienaaldtheorie

Opvatting dat ontvangers van informatie nemen alles letterlijk overnemen (bijv. door propaganda, manipulatie, indoctrinatie) injectienaaldtheorie (druppelsgewijze beïnvloeding)

media-afhankelijkheidstheorie

Opvatting dat alle vormen van informatie-uitwisseling macht hebben, want het mediasysteem creëert, verzamelt, verwerkt, bewerkt en verspreidt informatie en heeft zo controle over informatiebronnen

selectieve perceptie theorie

Opvatting dat de invloed van massamedia op de ontvangers beperkt is

ontvanger kiest zelf voor wat hij wilt zien (= selectieve aandacht)

ontvanger kiest er op basis van interesse voor om hoe hij het opneemt (= selectieve perceptie en interpretatie)

ontvanger onthoudt de dingen die in zijn referentiekader aansluiten   (= selectief geheugen)

ontvanger baseert werkelijkheid op karakter van bepaald medium   (= selectief geloven)

zwijgspiraaltheorie

Opvatting dat ontvangers van informatie zich aanpassen aan de dominante opvattingen [en terughoudend zullen zijn in het verkondigen van opvattingen die afwijken van de meerderheid]

betekenis van de kwaliteitskranten 2008-2010	*hebben grote betekenis voor het bevorderen van de democratie en het versterken van de sociale cohesie *bieden ruimte [platform] voor diversiteit aan culturele identiteiten	
betrouwbaarheid van nieuws 2009	hoe kun je de waarde/ juistheid van informatiebronnen bepalen? welke criteria kunnen gebruikt worden? Zie: journalistieke kwaliteitsnormen	
commercialisering 2008-2010	begripsomschrijving	
commerciële zenders 2013	gericht op het maken van winst [door reclamezendtijd te verkopen] welke argumenten gebruiken voorstanders / critici van commerciële zenders?	
Commissariaat voor de Media 2009-2010-2012	zelfstandige overheidsinstantie Taak toezicht houden op de naleving van de Mediawet en zo toeziet op de informatievrijheid, door te controleren of de media zich houdt aan <ul style="list-style-type: none"> *programmavoorschriften *reclameregels door de publieke de omroep(en) *toezicht op commerciële kinderzenders het Commissariaat voor de Media kan boetes uitdelen als regels zijn overtreden	
communicatieproces 2010	zender, ontvanger, boodschap, ruis, coderen, decoderen door de nieuwe media zijn veranderingen ontstaan in het communicatieproces [bijv. ontvanger kan ook zender zijn]	
criteria om te mogen uitzenden voor ledengebonden omroepen	* voldoende leden * eigen, onderscheidende identiteit * bijdragen aan het totaalprogramma van de publieke omroep, zoals vastgelegd in de mediawet * uitzend concessie van de overheid	
financiering van het publieke bestel	* overheid * Stichting Ether Reclame [STER] * lidmaatschap omroep * omroepblad	uit belastingopbrengsten verdeling reclame-opbrengsten inkomsten uit contributies inkomsten uit abonnementen en van inkomsten uit advertenties in omroepblad

framing

op een bepaalde manier berichtgeving presenteren

*vanuit een bepaald, vaak terugkerend perspectief,

*waardoor die berichtgeving leidt tot bepaalde beeldvorming

dezelfde betekenis

bijv. "framing" van Afrika : honger, oorlog, ziekte

"framing" van allochtonen / Marokkaanse jongens

functies van massamedia

(voor individu)

zoek op!

(voor de samenleving)

2010-2011-2013

zoek op →

agendafunctie poortwachtersfunctie

informatie / communicatie

controle / waakhond

opinie platform

spreekbuis

socialisatie

overdragen van waarden, normen en gedragswijzen

bevorderen van sociale cohesie

democratie

democratie heeft behoefte aan hoogwaardige en pluriforme informatievoorziening

democratie heeft behoefte aan uitwisseling van informatie

hoogwaardige programma's

2011

publieke omroep moet zorgen voor

kwaliteit van de programma's

hoge informatiewaarde

individualisering

2012

begripsomschrijving

infotainment en nieuws

2011

negatieve gevolgen van de tendens naar infotainment [=samentrekking van informatie en entertainment]

programma "moeten" leuk zijn / amusementswaarde / hoge kijkcijfers hebben en daardoor bestaat het risico van:

* verschraving van het aanbod

* minder diepgaande achtergrondinformatie

internationalisering

2008

regelgeving door Europese Unie

internationale concentratie van mediabedrijven, met risico van monopoliepositie in de berichtgeving ./ nieuwsvoorziening

**journalistieke
kwaliteitsnormen**
2008-2010-2011-2013

Waaraan moet goede journalistieke berichtgeving voldoen?
* kennis van zaken moet blijken
* scheiden feiten en meningen
* hoor en wederhoor toepassen
* bronnen controleren / meerdere bronnen gebruiken [instaan voor de betrouwbaarheid van gebruikte bronnen]

kijkcijfers
2009

hoe meer ontvangers [kijkers, luisteraars, lezers] betekent dat een zender meer geld kan vragen voor reclametarieven

**kaderkranten
kwaliteitskranten**
2011

kenmerken kennen
(o.a. signatuur / kleuring)
verschillen tussen kwaliteitskranten en populaire kranten → in opmaak, taalgebruik, onderwerpkeuze, diepgang

marktsegmentering
2007-2009-2012

begripsbepaling: opdelen van de markt in specifieke doelgroepen
Zo kan voor een kleine maar koopkrachtige groep toch een programma of tijdschrift worden gemaakt als die beperkte groep goed [commercieel] bereikt kan worden door adverteerders die zich op die groep richten
Belang daarvan voor de pers / omroep?
Gevolg(en) voor de pluriformiteit?

massacommunicatie
2007-2008

oorspronkelijke kenmerken?
verandering(en) daarin? → door digitalisering [internet] (niet meer eenzijdige communicatie!)

massamedia
2007

onderscheid pers en omroep
- ! Functies van massamedia voor de lezer / kijker / luisteraar
- ! Functies van massamedia t.b.v. de democratische besluitvorming

**media en
het publieke debat**
2012

de media bepalen in grote mate waarover mensen met elkaar praten

**mediabeleid van de
overheid**
2010

overheid benadrukt het belang van
* socialisatie
* bevorderen van de democratie
* pluriformiteit / uitingsvrijheid van allerlei groepen

mediahype
2012

het continu publiceren / uitzenden van nieuwe berichten over een bepaald onderwerp zonder dat zich nieuwe feiten voordoen

neerwaartse oplagespiraal	dalen van de oplage door minder lezers [minder inkomsten] en daardoor lagere reclame-inkomsten [risico van “opheffing” en daardoor vermindering van de pluriformiteit in het aanbod]																								
netprofilering	begripsomschrijving en verklaring van de netprofilering op de publieke tv en radio als reactie op commerciële zenders																								
nieuws	als het resultaat van een selectieproces. wat speelt bij de zender een rol bij de selectie waardoor wordt de keus van de zender beïnvloed																								
objectiviteit 2007	feitelijk / onbevooroordeeld / onpartijdig																								
omroep(en)	<table border="0"> <tr> <td>duaal bestel =</td> <td>→</td> <td>publieke bestel</td> </tr> <tr> <td></td> <td>→</td> <td>commerciële zenders</td> </tr> </table>	duaal bestel =	→	publieke bestel		→	commerciële zenders																		
duaal bestel =	→	publieke bestel																							
	→	commerciële zenders																							
overheid en omroep	publieke omroep: veel bemoeienis van de overheid → waarom? Hoe is die bemoeienis “zichtbaar”? Mediawet regelt o.a. concessieverlening																								
overheid en pers 2007	geen rechtstreekse bemoeienis van de overheid in bijzonder gevallen steun en stimulering(sfonds) → i.v.m. belang van behoud van pluriformiteit																								
pers 2008	<table border="0"> <tr> <td>Uitgeverijen</td> <td>zelfstandige ondernemingen</td> <td>→</td> <td>marktgericht</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>→</td> <td>winstmaximalisatie</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>→</td> <td>inkomstenbronnen</td> </tr> <tr> <td>-</td> <td>Rol van directie</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>-</td> <td>Rol van redactie</td> <td>→</td> <td>redactiestatuut</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>→</td> <td>redactionele onafhankelijkheid</td> </tr> </table>	Uitgeverijen	zelfstandige ondernemingen	→	marktgericht			→	winstmaximalisatie			→	inkomstenbronnen	-	Rol van directie			-	Rol van redactie	→	redactiestatuut			→	redactionele onafhankelijkheid
Uitgeverijen	zelfstandige ondernemingen	→	marktgericht																						
		→	winstmaximalisatie																						
		→	inkomstenbronnen																						
-	Rol van directie																								
-	Rol van redactie	→	redactiestatuut																						
		→	redactionele onafhankelijkheid																						
populaire dagbladen	kenmerken kennen																								
probleem van de ledenomroepen 2012	hoe “bedien” je als ledenomroep de eigen [oorspronkelijke] achterban, waardoor je herkenbaar bent en tegelijkertijd hoe realiseer [toch] je hoge kijkcijfers, ook al moet je voldoen aan de voorwaarde van “totaalprogramma”?																								
pluriformiteit in de media 2012	de verscheidenheid in het aanbod van kranten, tijdschriften, omroepen en zenders, die elk een eigen identiteit [religieuze of politiek-maatschappelijke achtergrond] hebben																								

reclame
2009

wat is het maatschappelijk belang van reclame?

rolpatronen
en de media
2009

in hoeverre bevestigen en versterken de media traditionele rolpatronen of doorbreken ze die?
[bijv. homoseksualiteit als "iets gewoons" in programma's laten zien]
wel / niet vertekend beeld van de werkelijkheid?

redactiestatuut
2011

begripsomschrijving kennen!

scheiding tussen de verantwoordelijkheden van
* directie   zorgt voor de commerciële continuïteit
* redactie   zorgt voor onafhankelijke berichtgeving

referentiekader
2007-2009-2010
2011-2013

begripsomschrijving kennen!

het geheel van waarden, normen, opvattingen en ervaringen van mensen, waardoor hun kijk op de werkelijk bepaald wordt
referentiekader speelt zowel bij zender als ontvanger!

risico van
commercialisering
2008-2010

de maatschappelijke en politieke functies van de media kunnen onder druk komen te staan
[bijv. door verschraving van het media-aanbod]

selectiecriteria van
nieuws
2007-2012

de gebeurtenis   - heeft een human-interest karakter
                                  - betreft prominente personen
                                  - is opvallend / onverwacht
                                  - is actueel
                                  - gebeurt nabij
                                  - is ondubbelzinnig en begrijpelijk

selectieproces bij
het nieuws
2010

welke "filters" spelen een rol bij het "brengen" of "maken" van nieuws?

selectieve perceptie
2007-2009-2010-2011

begripsbepaling kennen!

soorten omroepen in publieke bestel

*Ledenomroepen

AVRO-BNN-EO-KRO-MAX-NCRV-POWNER-TROS-VARA-VPRO-WNL

*kleuren de berichtgeving vanuit hun levensovertuiging en

*zullen proberen hun leden te behouden

- achterban / profilering [wel of niet?]

- invloed van kijkcijfers [hoe werkt dat door?]

*verplichting totaalprogramma

= verplichting tot het brengen van informatie + amusement + educatie + cultuur

*Taakgebonden omroepen

* NOS nieuws - sport - nationale gebeurtenissen

De NOS moet zo objectief mogelijk zijn

* NPS cultuur / multiculturele aandacht, want Nederland is een pluriforme samenleving

*STER regelt de reclame op publieke zenders

*Levensbeschouwelijke omroepen zonder leden

Zoals: BOS-HUM-JO-IKON-RKK-ZvK

stereotypering 2010-2011

begripsbepaling kennen!

stimuleringsfonds voor de pers

stimuleert met overheidsgeld (bijna € 5 miljoen pj) de kwaliteit, diversiteit en onafhankelijkheid van de journalistiek door met subsidieverstrekking, kennis en onderzoek de vernieuwing van de journalistieke infrastructuur te bevorderen

subjectiviteit 2007

mening / perceptie

subsiëring van de media 2009-2011

belichten van de standpunten daarover:

* wat is de liberale visie?

zelfregulering van de zenders / zo weinig mogelijk bemoeienis van overheid
kritisch tegenover de publieke omroep [want die "krijgt" overheidssubsidie]

* wat is de confessionele visie?

voor behoud publieke omroep met nadruk op pluriformiteit

kritisch tegenover de toenemende invloed van commerciële zenders, omdat daardoor "verschraling" zou ontstaan / gevaar voor maatschapp. functies media

* wat is de sociaaldemocratische visie?

idem als confessionelen

**uitgangspunten
Ned. mediabeleid**

- * uitingsvrijheid
- * pluriformiteit in de informatievoorziening;(culturele identiteit ruimte geven)
- * programma's uitzenden van hoogwaardige kwaliteit
- * evenwichtige programmering die aansluit bij de democratische, sociale en culturele behoeften van de samenleving

de omroepen die uitzenden op NED 1, 2 en 3 mogen niet alleen maar grote aantallen kijkers trekken, maar moeten ook ruimte bieden voor het uitzenden van de opvattingen van beperkte doelgroepen, want er moet volgens de Mediawet ook voldaan worden aan "uitingsvrijheid" en die geldt ook voor groepen, die een beperkte omvang hebben

**vershraling
van aanbod
2013**

het gevaar dat door de grote aandacht voor amusement [i.v.m. de druk om hoge kijkcijfers te "halen"] te weinig aandacht is voor
* andere soorten programma's en andere soorten informatie
* de kleine doelgroepen

**vertrossing
2012**

begripsomschrijving kennen!
relatie met TROS en de ontzuiling

verzuiling / ontzuiling

begrippen kennen!
in de tijd van de verzuiling had elke zuil haar eigen omroepvereniging en haar eigen krant en eigen maatschappelijke organisaties, die bijdroegen bij aan de "binding" van mensen binnen de eigen zuil
binnen elke zuil probeerde een elite via de media de eigen achterban te "verheffen"

al sinds het midden van de jaren '60 is sprake van ontzuiling en de media richten zich daardoor meer op de vraag van het grote publiek. daardoor worden in de tijd van de ontzuiling steeds meer de waarden en normen van het grote publiek via de media versterkt en overgedragen [en dus niet specifiek gericht op één bepaalde zuil]

**vrije markt
2008**

consument: weerloos of weerbaar?

**vrijheid van
meningsuiting
2010**

op grond waarvan kan de overheid achteraf optreden tegen mediaberichten?

**zenderkleuring op
publieke tv en radio
2012**

waarom is bij de publieke omroep sprake van netprofilering? [reactie op commerciële zenders]

POLITIEKE BESLUITVORMING

Vraagstellingen op het schriftelijk examen maatschappijwetenschappen

amendement

begripsbepalingen kennen!

barrièremodel

2011

welke vier "hindernissen"? / "waar kan het mis gaan"

wie zijn waarbij bij betrokken?

let op de verschillen met het systeem- of kringloopmodel

bestuurslagen

2008

welke? (drie / vier?)

- EU

- landelijk

- provinciaal

- gemeentelijk

uitvoerend → regering / ministers

uitvoerend → CdK en GS

uitvoerend → B en W

(mede)wetgevend → 2^e en 1^e Kamer

wetgevend → Provinciale Staten

wetgevend → Gemeenteraad

bevoegdheden parlement

2007-2008

Eerste Kamer en Tweede Kamer

Welke bevoegdheden voor zowel EK als TK?

Welke twee bevoegdheden exclusief voor TK →

*Recht van initiatief

→ *Recht van amendement

Verskil tussen motie en amendement?

Wat is effectiever en waarom?

coalitie(vorming)

2008-2011-2013

regeerakkoord

Wat is dat?

monisme / dualisme

let op: er is voor het staatshoofd geen rol bij de fase van informatie en formatie

collectieve goederen

2012

de overheid is nodig voor het ontwikkelen en in stand houden van collectieve goederen die moeilijk via de markt zijn te realiseren

collectieve goederen zijn in principe voor iedereen beschikbaar / mensen kunnen niet van het gebruik uitgesloten worden.

conservatief

2010

voor behoud van bestaande waarden en normen

ecologische stroming

2012

benadrukt de wederzijdse afhankelijkheid van mensen en de natuurlijke omgeving

is kritisch over de verstoreng door de mens van de harmonie in de natuur

stelt de gevolgen daarvan aan de kaak: bijv. schadelijke gevolgen van de bio-industrie op het klimaat

Eerste Kamer 2011	minder inhoudelijke, partijpolitieke stellingname dan in Tweede Kamer vooral als taak: wetsvoorstellen beoordelen op *hoe die zich verhouden tot bestaande wetten / de grondwet / verdragen *doelmatigheid / controleerbaarheid / uitvoerbaarheid.	
Europa 2008-2009-2001	op welk beleidsterrein heel veel invloed? afstemming / harmonisatie van beleidsterreinen:	→ eerlijke concurrentie bedrijfsleven economisch beleid landbouwbeleid financieel / monetair beleid
	begripsbepalingen	- Europese Raad / Raad van Europa - Europese Commissie - Europees Parlement - Europees Hof van Justitie
	zoek samenstelling en bevoegdheden op!	
Europese samenwerking 2010	intergouvernementele samenwerking supranationale samenwerking	tussen regeringen onderling afgesproken van bovenaf opgelegd door de Europese Unie
functies van de media m.b.t. de politiek 2007	- agendavorming - informatieverstrekking - spreekbuis ("podium bieden" voor opvattingen, zienswijzen) - commentaar (uitleg, toelichting) - controle (m.b.t. het gebruik van macht / misbruik van macht)	
functies van politieke partijen 2010-2011	- aggregatiefunctie - articulatiefunctie - participatiefunctie - selectiefunctie - integratiefunctie - communicatiefunctie	verzamelen en in onderling verband brengen van standpunten bekendmaken wat de standpunten van de eigen partij zijn leden betrekken bij het deelnemen aan het bestuur kandidaten uit de eigen partij kiezen om namens de partij in het bestuur plaats te nemen
hoofdtaken van overheid 2008-2009-2011	*garanderen van openbare orde en veiligheid *zorg voor de volksgezondheid * bevorderen werkgelegenheid * Het scheppen van een voorspoedig economisch klimaat	
kiesstelsel 2010	evenredige vertegenwoordiging kiesdeler	% behaalde stemmen = % zetels aantal geldige stemmen gedeeld door aantal beschikbare zetels

<p>lokaal bestuur 2011</p>	<p>wie doet wat? B en W beleidsvoorbereiding en beleidsuitvoering Gemeenteraad beoordelen van beleidsvoorstellen en het controleren van de uitvoering van beleid</p>
<p>maatschappelijk probleem 2007-2008-2009</p>	<p>(resp. verkeersdoden, alcoholgebruik, overgewicht) “transformeren” naar politieke agenda en tot politiek probleem aan welke voorwaarden moet dan zijn voldaan? *rol van “poortwachters? wie zijn dat?</p>
<p>maatschappelijk probleem op politieke agenda 2010-2011</p>	<p>wanneer is daar sprake van? - als het probleem oplosbaar wordt geacht; - als er voldoende ruimte is op de politieke agenda; - als eisen langs de zogeheten poortwachters komen - als de situatie als ongewenst wordt ervaren door een groot aantal mensen en/of sleutelfiguren - als de negatief beoordeelde situatie hevige emoties oproept /vaak voorkomt</p>
<p>machtsbron 2007-2009</p>	<p>begripsbepalingen kennen! op grond waarvan? (rechtvaardiging / legitimiteit)</p>
<p>minderheidskabinet 2012</p>	<p>kan niet rekenen op voldoende steun [doorgaans is dat de helft + 1 van het aantal zetels] van een vaste meerderheid in de Tweede Kamer [76/150] of Eerste Kamer 38/75] en dat betekent dat dit kabinet bij elk voorstel steeds opnieuw een meerderheid moet zoeken door steun te krijgen van enkele fracties die niet deelnemen aan de regering (geen ministers hebben geleverd) om toch een meerderheid te hebben</p>
<p>ministeriële verantwoordelijkheid 2013</p>	<p>de ministers moeten aan de Tweede Kamer en Eerste Kamer [= Staten-Generaal] verantwoording afleggen voor hun politieke daden</p>
<p>motie</p>	<p>begripsbepalingen kennen!</p>
<p>nationale politiek 2008-2009</p>	<p>Gaat over de vraag welke omgevingsfactoren op een bepaald moment een rol spelen bij het besturen / nemen van besluiten denk aan binnenlandse omstandigheden denk aan buitenlandse / internationale omstandigheden</p>
<p>overheidsbeleid 2011</p>	<p>is noodzakelijk, bijv. bij oplossing van maatschappelijke problemen bij tegenstrijdige belangen bij botsende waarden</p>

overheidsbureaucratie
2009-2011

welke “knelpunten” doen zich voor?
(zie: verkokering)

politieke agenda
2007

wat is dat?
agendavorming → hoe komen “onderwerpen” er op?

politieke participatie
2007

welke vormen van politieke activiteit zijn er →
*electorale participatie
*conventionele participatie
* protest

voorbeelden kunnen noemen

politieke partij
2013

een politieke partij moet het belang van regeringsdeelname afwegen tegen het belang van het vasthouden aan de eigen standpunten.
als een partij deelneemt aan de regering dan kan ze waarschijnlijk meer van haar ideeën realiseren
maar als ze daarvoor te veel van haar standpunten moet loslaten dan loopt ze kans dat haar aanhang wegloopt.

politieke partij standpunten
2008-2009-2011-2012

CDA-standpunt en	subsidiariteitsbeginsel [de overheid moet maatschappelijke groepen zaken laten regelen als dat kan] gespreide verantwoordelijkheid [de overheid moet verantwoording geven en delen met maatschappelijke groepen] rentmeesterschap [de mens is de beheerder van de aarde / van de schepping van God en moet er op toezien dat die goed wordt beheerd])
VVD-standpunt en	“anti-betutteling” vrijemarktwerking eigen verantwoordelijkheid terughoudende overheid benadrukken van particulier initiatief

politiek probleem
2011

[zoek het verschil met maatschappelijk probleem]

De negatief beoordeelde situatie

*roept hevige emoties op

*wordt door een groot aantal mensen als ongewenst ervaren

*het onderwerp krijgt volop aandacht in de media en komt langs de zogeheten poortwachters;

*er is voldoende ruimte op de politieke agenda

*het probleem valt aan te pakken / wordt oplosbaar geacht

politieke socialisatie
2013

het proces waarin waarden, normen, houdingen en gedragswijzen worden overgedragen die een rol spelen bij het politieke functioneren van een individu [bijv. via onderwijs, de media]

politieke stromingen
2007-2010-2011

koppeling politieke stromingen aan politieke partijen

* liberalisme	VVD, D66
* socialisme	SP, PvdA, GL
* christendemocratie	CDA
* christenorthodoxie	SGP, CU
* ecologisme	GL, PvdD
* pragmatisme	D66
* populisme	PVV

populisme
2012

politieke stroming met als kenmerken:

- * eenvoudige / gevoelsmatige oplossingen bieden voor complexe problemen
- * anti-elitair / anti-establishment [gericht tegen de "bovenlaag"]
- * gericht op eenheid van de eigen groep

voorbeeld: PVV

pragmatisme
2013

politieke stroming met als kenmerken:

- * zoeken en streven naar praktisch haalbare oplossingen voor politieke vraagstukken, zonder rekening te houden met ideologische beginselen.

[per situatie wordt nagegaan wat op dat moment de beste en meest haalbare aanpak is]

[zowel rechtse als linkse ideeën worden niet bij voorbaat uitgesloten]

voorbeeld: D66

pressiegroepen
2008-2010-2011

kenmerken en hoe invloed op politieke besluitvorming?

(beleidsvoorbereiding / beleidsafweging / beleidsuitvoering)

let op: verschillen tussen belangengroepen en actiegroepen

verschillen tussen politieke partijen, actiegroep(en) en belangengroep(en)

welke is wanneer het meest effectief?

progressief
2010

voortuitstrevend, gericht op vernieuwing

veel aandacht voor de emancipatie van kwetsbare en achtergestelde groepen in de samenleving

rechtsstaat
2007-2010

begripskenmerken kennen!

regeerakkoord

2010-2012

akkoord tussen

- I enkele politieke partijen in de Tweede Kamer die met elkaar afspreken een samenwerking aan te gaan [en daarom een coalitie vormen] en
- II de regering [bestaande uit bewindslieden uit die partijen] waarin wordt vastgelegd dat de coalitie in de TK de voorstellen van de regering zal steunen

representativiteit

2011

de mate waarin standpunten en het beleid van gekozen vertegenwoordigers overeenkomen met wat hun kiezers voor ogen staat

systeem- of kringloopmodel

2007-2008-2010-2011

vier fasen: invoer-omzetting-uitvoer-terugkoppeling

wie is waar actief en hoe?

wat is de rol van omgevingsfactoren?

let op de verschillen met het barrièremodel!

(twee) taken kabinet

2008

- I voorbereiden van beleid [bijv. door wetvoorstellen te doen]
- II uitvoering van beleid [dat door de Tweede Kamer en de Eerste Kamer is goedgekeurd]

(twee) taken parlement

2008

- I medewetgeving besluiten nemen over wetsvoorstellen
- II controle op de uitvoering van goedgekeurd beleid

verkokering

2011

het langs elkaar heen werken van organisaties die op hetzelfde beleidsterrein bezig zijn

*vanuit een beperkte visie naar de oplossing van een probleem kijken

*als sprake is van een gebrekkige coördinatie en er geen eenheid van beleid is

*as elk ministerie zijn eigen beleid voert / als de ministeries langs elkaar heen werken

verzuiling

2011

indeling van de Nederlandse bevolking in vier afzonderlijke groepen → rk, pc, soc-dem, lib

verzuiling is als sociaal-cultureel verschijnsel en vooral (nog) zichtbaar in de publieke omroep en het onderwijs

wetsvoorstellen

2007

- normale procedure → regering komt met wetsvoorstel
- uitzonderlijke procedure → initiatiefvoorstel vanuit de Tweede Kamer

welk verschil is er tussen “wettelijke normen” en “gewone normen”